

Η Ιστορία από το χέρι του Κυπριανού «Πάνοπλοι στρατιώτες εναντίον άοπλων μαθητών!!!»

Media: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Page: 44 Published at: 15-09-2024
Author: Surface: 1501.33 cm² Circulation: 14860
Subjects:

Η Ιστορία από το χέρι του Κυπριανού

Προδημοσίευση από την αυτοβιογραφία του αξιωματικού προέδρου της Κύπρου και μάχιμου δημοσιογράφου

Εμβληματική μορφή στην ιστορία της Κύπρου, ο αξιωματικός πρόεδρος Σπύρος Κυπριανού εξιστορεί στον πρώτο τόμο της πολιτικής αυτοβιογραφίας του «Στη μάχη της Ιστορίας όπως την έζησα, 1932-1959», που κυκλοφορεί εντός της εβδομάδας από τις εκδόσεις Πατάκι (επιμελεία-έρευνα-επιμέλωση: Ψάργος Κ. Τσαλάκος), το ξεκίνημα του αλλά κυρίως τα δραστικά γεγονότα του ανταρσιακού αγώνα των Κυπρίων.

Μάχιμος δημοσιογράφος και στενός συνομιλητής του Μακάριου, ο Κυπριανού γράφει Ιστορία έτσι όπως τη βίωσε τόσο στο προσωπικό όσο και στο παρακείμενο της εποχής. Σήμερα η «Κ» προδημοσιεύει δύο χαρακτηριστικά αποσπάσματα από γεγονότα που συνέβησαν το 1953-56.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Ο Αρχιεπίσκοπος έμεινε στην Αθήνα όλο το πρώτο δεκαπενθήμερο του Νοεμβρίου 1955, κατά τη διάρκεια του οποίου πραγματοποιήσε διαδοχικές συναντήσεις με τον νέο πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον υπουργό Εξωτερικών Σπύρο Θεοτόκη και τους υπηρεσιακούς αξιωματικούς του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών. Ο Καραμανλής επέδειξε να εξευρεθεί συνεννόηση στο Κυπριακό εντός των πλαισίων των διεμερών σχέσεων Ελλάδας - Βρετανίας. Παράλληλα, υποσχέθηκε στον Μακάριο πλήρη στήριξη και διαβεβαίωσε ότι θα μεσολαβούσε προς τη βρετανική κυβέρνηση ώστε να βελτιώσει τις προτάσεις της. (...) Παρ' όλη την άσθυνα «εποικοδομητική» ασάφεια της νέας βρετανικής φόρμουλας λύσης, η ελληνική κυβέρνηση τον έβρισκε θετικά!! Ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής δήλωσε ότι ήταν «πολύ εποικοδομητική» η νέα πρόταση της Βρετανίας. Η δήλωση αυτή του Καραμανλή επέφερε στον Βρετανό πρωθυπουργό Άντονι Ηντεν να προχωρήσει ακόμα περισσότερο, ζητώντας από τον πρωθυπουργό της Ελλάδας να ασκήσει την επιρροή του προς τον Μα-

Η διαπίστωση του διαρρηχτού του Σπύρου Κυπριανού ως ανταρσιακή της εφημερίδας «Έθνος» στο Λονδίνο. Στο απομνημονεύματά του ο πρώην πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας καταγράφει όπως το έζησε τα γεγονότα που οδήγησαν στην ανεξαρτησία της Μεγαλονήσου.

Ο Καραμανλής επέδειξε να εξευρεθεί συνεννόηση στο Κυπριακό εντός των πλαισίων των διεμερών σχέσεων Ελλάδας - Βρετανίας.

κάριο ώστε να αποδεχθεί τη νέα βρετανική φόρμουλα λύσης. Σε μνήμη του δύο μέρες μετά την υποβολή της νέας φόρμουλας λύσης, ο Ηντεν έκανε έκκληση προς τον Καραμανλή «όπως αναλάβει μια τολμηρή πρωτοβουλία και συστήσει ευμενώς τη δήλωση [πολιτικής] μας προς τον Αρχιεπίσκοπο». Και τόνισε: «Πιστεύω ότι αν πρόκειται αυτό, θα

υπάρχει ακόμη μια πιθανότητα όπως πεισθεί η Εθνορχή να μην απορρίψει την προσφορά μας». Το Κυπριακό, ωστόσο, είχε μεταβληθεί σε μείζον πολιτικό ζήτημα στην ελληνική πολιτική σκηνή. Η αντιπρόταση επέκρινε καθοριστικά την κυβέρνηση και κατά συνέπεια ήταν πολύ δύσκολο για τον Καραμανλή να ασκήσει πίεση στον Μακάριο. Πολύ δε περισσότερο λόγω της μεγάλης ασάφειας της νέας βρετανικής δήλωσης πολιτικής. Μια πρόσθετη δυσκολία που αντιμετώπιζε ο Έλληνας πρωθυπουργός ήταν το γεγονός ότι η χώρα βόδιζε σε ελογυές (που προκρινόθηκαν για τον Φεβρουάριο του 1956) και ο Καραμανλής δεν ήθελε να δώσει επιχειρήματα στους πολιτικούς αντιπάλους του. (...)

Στο γνωστό ως «Υπόμνημα Καραμανλής» με τις θέσεις της ελληνικής κυβέρνησης που απεστάλη στον πρωθυπουργό Ηντεν στις 5 Δεκεμβρίου, ο Καραμανλής εξέφραζε τη δυσφορία του διότι είχε πληροφορηθεί τις νέες βρετανικές προτάσεις μια μόλις ώρα πριν αυτές επιδοθούν στον Μακάριο. Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας απέρριπτε μεν τις βρετανικές προτάσεις, όφανε όμως την πόρτα ανοικτή για συνέχιση των διαβουλεύσεων προς βελτίωση των προτάσεων, ώστε να μην πέσει καμιντήρ στη γροισία που είχε ήδη συντελεστεί. Κατά τη γνώμη της ελληνικής κυβέρνησης, «η αρχή της Αυτοδιάθεσης θα έπρεπε να διατυπώνεται κατά τρόπο άμεσο και απεριφραστό». Και «η φρασολογία ολόκληρης

Κατά τη γνώμη της ελληνικής κυβέρνησης, «η αρχή της Αυτοδιάθεσης θα έπρεπε να διατυπώνεται κατά τρόπο άμεσο και απεριφραστό».

της δήλωσης θα έπρεπε να καταστεί, κατά το δυνατόν, ευκόλα κατανοητή στον μέσο Κύπριο». Επιπροσθέτως, ο Καραμανλής σημείωνε ότι η βρετανική κυβέρνηση θα έπρεπε να αποδεχθεί τον καθορισμό ενός ελαστού χρονικού ορίου μετά την εκποινή του οποίου θα δεχόταν να συζητήσει την εφαρμογή της Αυτοδιάθεσης, με εκπροσώπους του κυ-

πριακού λαού. Τότε «η ελληνική κυβέρνηση δεν θα είχε τον φόβο μήπως παραπλανήσει τους Κυπρίους, με το να τους εισπληθεί την αποδοχή του προτεινόμενου βρετανικού σχεδίου λύσης». (...) Στις 14 Δεκεμβρίου 1955, η ελληνική κυβέρνηση απέρριψε «την αναθεωρημένη βρετανική πρόταση, διατηρώντας ταυτόχρονα τις γεφυρές για συνεννόηση. Με οδηγίες του Καραμανλή, ο γενικός διευθυντής του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών Αλέξης Κύρου επισκεφθηκε τον σύμβουλο της βρετανικής προεβίας. Είχε μαζί του μία γραπτή δήλωση, την οποία διέβασε στον Βρετανό σύμβουλο. Στη δήλωση υπογραμμίζονταν η καλή θέληση της ελληνικής κυβέρνησης να βοηθήσει στην επανάληψη των συνομιλιών Μακαρίου-Χάρντινγκ, αλλά εκφραζόταν η επιφυλακή μήπως αυτό γινόταν με λάθος τρόπο και σε λάθος στιγμή. Η ελληνική κυβέρνηση -κατά τη δήλωση- έβρισκε τη δεύτερη, αναθεωρημένη βρετανική φόρμουλα λύσης το ίδιο απαράδεκτη όπως και την πρώτη. Ούτε ο Μακάριος ούτε και ο κυπριακός λαός θα την δέχονταν. (...)

Το βράδυ της 14ης Δεκεμβρίου 1955, ο Έλληνας πρωθυπουργός δέχθηκε στο σπίτι του τον Βρετανό πρόεδρο Τσαρλς Πάκ. Ο Καραμανλής τού είπε ότι η Ελλάδα ήταν έτοιμη να υποστηρίξει την επανάληψη των συνομιλιών Μακαρίου-Χάρντινγκ, αλλά στη βάση του Υπομνήματος Καραμανλή που είχε υποβάλει η ελληνική κυβέρνηση, ο Μακάριος θα δεμευόταν από αυτό και ο κυβερνήτης θα μπορούσε να εκφράσει τις απόψεις της βρετανικής κυβέρνησης για όλα τα σημεία. Ο Βρετανός πρόεδρος, αν και δεν βρήκε ικανοποιητική την ελληνική πρόταση, πήγερε θέμα εκκερσίας σε περίπτωση επανάληψης των συνομιλιών. Ο Καραμανλής αρνήθηκε ότι γνώριζε στιθίδες για την ΕΟΚΑ, αλλά ανέλαβε την υποκρίση να εισπληθεί στον Αρχιεπίσκοπο, στην περίπτωση που εκείνος είχε κάποια γνώση, να καταβάλει προσπάθεια ώστε να υπάρξει εκκερία εάν οι διπραγματεύσεις επανάρχιζαν.

Ο Σπύρος Κυπριανού το 1957 με τον υπουργό Εξωτερικών της κυβέρνησης Καραμανλή, Ευάγγελο Αρβέρη (στο μέσο), και τον διευθυντή της εφημερίδας «Έθνος» και μέλος του Εθνικιστικού Συμβουλίου, Βία Μαρκεζίν (δεξιά).

Η κατάθεση του Σπύρου Κυπριανού στην Ιστορία κυκλοφορεί σε λίγες μέρες από τις εκδόσεις Πατάκι.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος μιλάει στους Βρετανούς δημοσιογράφους, στο σεμινάριο Χίλτσου. Είλη 15/2/1959 και ο σπάνιος για την ανεξαρτησία της Κύπρου φτάνει στο κρισιότερο σημείο. Πίσω του στέκεται ο Σπύρος Κυπριανού.

«Πάνοπλοι στρατιώτες εναντίον άοπλων μαθητών!!!»

Στα αρχές Ιανουαρίου του 1956, έλαβα μήνυμα του Μακαρίου ότι θα ήταν καλά να επισκεφθώ την Κύπρο για να ξεκουραστώ και να δω τους γυιούς μου, που είχα καρό να συναντηθώ. Αυτό σήμανε ότι ο Μακάριος κάτι είχε κατά νου και ότι ήθελε να συναντηθώ. Μόλις έφτασα στη Λευκωσία, το βράδυ της 16ης Ιανουαρίου 1956, είχαμε την πρώτη μας συνάντηση. Ακολούθησαν και άλλες τις επόμενες μέρες. Ο Μακάριος μου είχε παρακατήσει για τις μέρες που θα έμενα στη Λευκωσία ένα δωμάτιο στο παλιό κτίριο της Αρχιεπισκοπής. Μέσα από τα τζάμια, σε ένα μικρό γραφείο της Εθνορχής, ο

Μακάριος παρακολουθούσε την προκήκη μάχη των μαθητών του Παγκύπριου Δημοσίου με τις δυναμικές ασφαλείας και στρατεύματα των Βρετανών που ξέσπασε λίγες μέρες αργότερα. Μαζί του και εγώ. Πετροβολισμός, δακρυγόνα, ξυλοδαρμοί, ουλήφεις. Πάνοπλοι στρατιώτες εναντίον άοπλων μαθητών!!! (...)

Γνωρίζοντας ότι οι διαπραγματεύσεις με τον Χάρντινγκ βρίσκονταν σε κρίσιμο σημείο, δεν ανέμενα να δω τον Μακάριο τόσο άνετο και ευδιάθετο. Αλλά ο Αρχιεπίσκοπος πίστευε ότι οι διπραγματεύσεις θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε συμφωνία εάν

οι προθέσεις των Βρετανών ήταν ειλικρινείς και εάν δεν εφόρτιζε για έναν κράτος, του οποίου η ανεκταρσία προέβλεπε μέσα από δραστικές ιστορικές συγκυρίες, εκβιασμούς και πολύ ουδυνούς συμβιβασμούς. Επέστρεψα στο Λονδίνο στις 2 Φεβρουαρίου 1956, με ενδιάμεσο στάθιο την Αθήνα, όπου συναντήθηκα με τον υπουργό Προεδρίας Γεώργιο Ράλλη. Στη Βρετανία έφρασα παραμονή μιας μεγάλης εκδήλωσης στο Λέστερ (Leicester, East Midlands), στην οποία ήμουν ομιλητής. (...) Η εκδήλωση, που οργάνωσε ο βρετανικός Σύνδεσμος Κοινοβουλευτικού Διαλόγου

(Parliamentary Debating Society), ήταν πολύ επιτυχής. Κατά τη μεθόδολογία που ακολουθήθηκε, υποστήριξα ψήφισμα υπέρ της Αυτοδιάθεσης της Κύπρου, ενώ ο αντίπαλός μου, υποψήφιος βουλευτής του Συντηρητικού Κόμματος, Τσαρλς Λονγκκίπποττ (Charles Brooke Longbottom) επιχειρηματολόγησε εναντίον. Στην ομιλία μου αναφέρθηκα και στις διαπραγματεύσεις Μακαρίου-Χάρντινγκ, τονίζοντας ότι, αν αυτές είχαν αρχίσει πριν από έναν χρόνο, η αιματοχυσία στο νησί θα είχε αποφευχθεί. Ιδιότερη εντύπωση προκάλεσε στο ακραίο η διακορύφηση που

έκανα μεταξύ της πολιτικής που ασκούσε ενάντι της Κύπρου η κυβέρνηση των Συντηρητικών και των αισθημάτων της βρετανικής κοινής γνώμης. Ο Συντηρητικός αντίπαλός μου κινήθηκε στο γραμμάτιο του Υπουργείου Εξωτερικών, ζητώντας να δοθεί τέλος στην «προμοκρατία» και υπενθυμίζοντας τον κίνδυνο να περιέλθει η Κύπρος υπό «κομμουνιστικό έλεγχο». Στην ψηφοφορία που ακολούθησε και στην οποία έλαβαν μέρος αντιπροσωπιακοί διαφόρων οργανώσεων του Λέστερ, το ψήφισμα υπέρ της Αυτοδιάθεσης της Κύπρου εγκρίθηκε με 24 ψήφους υπέρ και 11 κατά. >>>